

ประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม ในหอผู้ป่วยวิกฤตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

สกลสุภา อภิษฐ์บุญโชค พย.ม. (การพยาบาลสุขภาพเด็ก)^{1*}

¹ กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

* ผู้ติดต่อ, อีเมล: tew_jete@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อบรรยายและอธิบายประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤต ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพชนิดปรากฏการณ์วิทยา ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 18 รายซึ่งฝึกภาคปฏิบัติที่หอผู้ป่วยเด็กวิกฤต เก็บข้อมูลจากแบบบันทึกประสบการณ์ และการสนทนากลุ่ม ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2556 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคทางปรากฏการณ์วิทยา

ผลการวิจัย: สรุปประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลเด็กรายบุคคลแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤตได้เป็น 6 ประเด็น คือ 1) ความรู้สึกในทางบวก ได้แก่ ดีใจ ภูมิใจ สุขใจ ได้รับความไว้วางใจ มีคุณค่า และความรู้สึกในทางลบ ได้แก่ ความรู้สึกกลัวและเครียด 2) พ่อแม่มีความรักใคร่ผูกพันต่อเด็ก และมีความวิตกกังวล ส่วนเด็กรับรู้สิ่งแวดล้อม ร้องหาพ่อแม่ 3) การพยาบาลรายบุคคลแบบองค์รวม ได้แก่ การดูแลสุขวิทยา ดูดเสมหะ ทำแผลให้ยา น้ำและอาหาร พุดคุย เป็นเพื่อนเล่น และให้การดูแลพ่อแม่ของเด็กโดยสร้างปฏิสัมพันธ์ ให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่พ่อแม่ต้องการทราบและต้องการให้ช่วยเหลือ ได้แก่ สภาพอาการ การดูแลรักษา ผลการตรวจต่าง ๆ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ และระยะเวลาในการรักษา 4) ไม่มั่นใจในการให้การช่วยเหลือและให้คำตอบแก่พ่อแม่เด็กได้ 5) การแก้ไขปัญหาโดยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศ พยาบาลพี่เลี้ยง และค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม 6) พ่อแม่ของเด็กมีความรู้สึกและตอบสนองต่อนักศึกษา ได้แก่ ดีใจ สุขใจ ไว้วางใจ ขอบคุณ ยิ้มแย้ม และเป็นญาติมิตร

สรุป: ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์นิเทศและพยาบาลพี่เลี้ยง ให้เข้าใจในประสบการณ์ของนักศึกษาที่ดูแลผู้ป่วยเด็กในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤต ซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กวิกฤตรายบุคคลแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤต โดยการเตรียมพร้อมนักศึกษา ก่อนเข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลในด้านความรู้ และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลด้วยความมั่นใจ

Student Nurses' Experiences of Individually Nursing Care and Holistic Care in Pediatric Intensive Care Unit of Students in Third Year of Baccalaureate Nursing Program

Sakonsupa Apichutboonchock M.S.N.^{1*}

¹ Child Nursing Department, Borommarajonnani Nursing Collage, Sanpasithiprasong, Ubon Rachathani

* Corresponding authors, email: tew_jete@hotmail.com

Abstract

Objectives: To describe and to explain nurses' experiences of individual nursing and holistic care in pediatric intensive care unit (PICU) in the third-year nurse students of baccalaureate nursing program.

Methods: This study is a phenomenological study. The informants were 18 third-year nurse students that practiced in PICU. Data were collected from an experience-recorded form and focus group interview from October to December 2013. Data were subsequently analyzed using phenomenological technique.

Results: Nurse students reflected their clinical experiences in PICU as 6 themes: 1) Positive attitude for gladness, proudness, happiness, trust and value, and negative attitude for fear and stress, 2) Parents are bound, anxious and attached to their children, children's perception about the environments and cry for parents, 3) Individual nursing and holistic care as hygiene, suction, dressing, medications, nutrition feeding, talking, playing and parents care as interaction, help and provide information about their children as clinical, treatment, laboratory and the special result, equipment and level on treatment, 4) Inconfidence and inability to help parents and answer their questions, 5) Solving technique by asking for help from clinical instructors, nursing preceptors and inquiry, and 6) Parent appreciation for students' help as gladness, happiness, trust, thank, smile and relatives friendliness.

Conclusion: The results of this study help clinical instructors and nursing preceptors to thoroughly understand nurse students' experience on nursing care in PICU. Developing clinical teaching program related to individual nursing and holistic care in PICU in order to prepare nurse students' confidence, critical care knowledge, nursing skills before attending PICU are indispensable.

Keywords: experiences, individual nursing care, holistic care, PICU

บทนำ

การพยาบาลเด็กเป็นรูปแบบการพยาบาลโดยใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (family-centered care) ซึ่งบิดามารดามีส่วนร่วมในการรับรู้และมีความเข้าใจในการเจ็บป่วยของเด็ก¹ และการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวม (holistic care) เป็นการดูแลผู้ป่วยที่ครอบคลุมทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และครอบครัว รวมถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก² การพยาบาลเด็กมีหัวข้อเฉพาะหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษา สิทธิเด็ก การส่งเสริมการเจริญเติบโต พัฒนาการ ด้านภาวะเจ็บป่วย และการรักษาพยาบาล^{3,4}

หอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรมรับดูแลรักษาผู้ป่วยตั้งแต่อายุ 1 เดือน ถึง 15 ปี ที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ ทีมพยาบาลที่ดูแลต้องมีความรู้ความชำนาญในการให้การพยาบาล และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ มีการจัดการระบบการดูแลผู้ป่วยแบบรายบุคคล (total patient nursing) ตลอดระยะเวลาการขึ้นปฏิบัติงานในแต่ละเวร⁵ และการปฏิบัติการพยาบาลดูแลผู้ป่วยครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และการเจริญเติบโตพัฒนาการรวมถึงครอบครัวของผู้ป่วย

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรพยาบาลด้านการสอนการพยาบาลเด็ก จากประสบการณ์การสอนระดับคลินิกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ซึ่งต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม และเพื่อให้ให้นักศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาและหลักสูตร จึงได้จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม เพื่อเชื่อมโยงกับการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาให้เข้ากับทีมพยาบาล และได้เรียนรู้บทบาทเชิงวิชาชีพที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมสุขภาพในการช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยและครอบครัว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะรายแบบองค์รวม ด้วยการเขียนเล่าในแบบบันทึกประสบการณ์ ซึ่งมีส่วนทำให้นักศึกษาได้ระบายนึกคิดในการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม และ การศึกษานี้จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม

สามารถนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยต่อไป เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติเชิงวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดี และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดวิธีวิจัยเชิงคุณภาพชนิดปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological method) โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ณ หอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรมของโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 1,500 เตียง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีนโยบายดูแลผู้ป่วยแบบรายบุคคล (total patient nursing) และให้พ่อแม่ของเด็กได้มีส่วนร่วมในการดูแลให้การพยาบาลแบบองค์รวม (holistic care) ผู้ให้ข้อมูลคือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 42 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ฝึกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคล มีปัญหาสุขภาพ 3 รับผิดชอบดูแลผู้ป่วยเด็กครั้งละ 1 คน และอยู่ในความควบคุมดูแลพยาบาลของที่เลี้ยงและอาจารย์ผู้สอน ผ่านการเรียนทฤษฎีการพยาบาลเด็ก การพยาบาลแบบองค์รวม และการพยาบาลโดยยึดหลักครอบครัวเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรมแล้ว จำนวน 18 คน และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ทำการเก็บข้อมูลเดือนตุลาคม ถึงธันวาคม พ.ศ. 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกประสบการณ์ และแผนการประชุมกลุ่ม โดยผ่านการตรวจสอบด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน และผู้วิจัยฝึกฝนทักษะการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันกับคณะที่ปรึกษาโครงร่าง มีการแก้ไขปรับปรุงจนเหมาะสม มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อตัวอย่างได้ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรมแล้ว โดยให้เขียนบันทึกประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยเด็กตามประเด็นก่อนสิ้นสุดการฝึก 1 วัน และสนทนากลุ่มในวันสิ้นสุดการฝึก โดยไม่รบกวนการเรียนหรือเวลาที่เป็นส่วนตัวของตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกประสบการณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางปรากฏการณ์วิทยา

ผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 ราย แสดงประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กเฉพาะรายแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยวิกฤตดังต่อไปนี้

1. ทศนคติและความรู้สึกต่อการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ความรู้สึกที่ดี สะท้อนให้เห็นจากคำว่า ตื่นเต้น ตีใจ ภูมิใจ สุขใจ ได้รับความไว้วางใจ มีคุณค่า สนุกสนาน อารมณ์ดี ได้ประสบการณ์ ทำให้มีสติ บรรยากาศการทำงานดี อาจารย์และอาจารย์พี่เลี้ยงดี ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “ตื่นเต้นและตีใจค่ะ ได้ประสบการณ์ในด้านการดูแลเด็กแบบองค์รวม และได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองเด็กฝากฝังให้ดูแลบุตร ทำให้มีสติตลอดเวลา บรรยากาศการทำงานดีด้วย ที่สำคัญอาจารย์ และพี่พยาบาลใจดีค่ะ” (ID4)

- “รู้สึกยินดีค่ะ และทำด้วยความเต็มใจ เพราะเราไว้วางใจเราให้ปฏิบัติการพยาบาลกับบุตรของเขา แสดงว่าเขาเชื่อมั่นในตัวเราค่ะ” (ID16)

- “รู้สึกผูกพันค่ะ เวลาได้ทำอะไรต่าง ๆ ให้น้อง มีความรู้สึกว่ากับน้องและพ่อแม่ของน้องเป็นญาติพี่น้องของตัวเองค่ะ” (ID6)

- “รู้สึกประทับใจในความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูกค่ะ พ่อแม่เด็กมีความรักลูกมาก เห็นแล้วประทับใจค่ะ” (ID8)

1.2 ความรู้สึกกลัวและเครียด ก่อนฝึกปฏิบัติ และการแก้ไขปัญหา ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “รู้สึกกลัวและเครียด ในวันแรก ๆ ค่ะ พอเห็นเครื่องช่วยหายใจและเด็กป่วยใส่ท่อช่วยหายใจแล้วเครียดค่ะ กลัวว่าดูแลเด็กไม่ได้” (ID5)

- “ก่อนขึ้นวอร์ดเครียดมากค่ะ แต่พอถามรุ่นพี่ชั้นปีที่ 4 ว่าอาจารย์อะไรนึ่เทศ พอทราบชื่ออาจารย์ ดีใจมากหายเครียดเลย แต่ก็ต้องค้นคว้าก่อนขึ้นปฏิบัติด้วยค่ะ” (ID1)

- “ถามเพื่อนรุ่นพี่แล้วค่ะว่า อาจารย์โหดให้งานเยอะไหม แต่เพื่อนบอกว่าอาจารย์ใจดีมาก ไม่ต้องกลัว ก็มีใจขึ้นขึ้นมาบ้าง และพอขึ้นวอร์ดอาจารย์ให้ความรู้ และพี่พยาบาลให้ช่วยงานที่ไม่เกินความสามารถ ก็รู้สึกอบอุ่น ซึ่งชอบ และอยากทำงานจริง ๆ ในวอร์ดนี้ค่ะ” (ID10)

2. ความรักใคร่ผูกพันเฉพาะครอบครัวของเด็กกับพ่อแม่ แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านพ่อแม่ จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความรักใคร่ผูกพันระหว่างพ่อแม่ที่มีต่อบุตร มีความวิตกกังวลต่ออาการของบุตร และมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลและนักศึกษา พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล แบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 ความรักใคร่ผูกพันระหว่างพ่อแม่ที่มีต่อบุตร ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “กรณีที่เด็ก unconscious พ่อแม่ก็จะมีการพูดคุยกับลูกตีมาก ๆ ค่ะ แม้ว่าลูกของเขาไม่รู้สึกตัว และเป็นการสื่อสารแบบ one-way communication แต่ข้าพเจ้ารู้สึกได้ถึงความรักความผูกพันที่พ่อแม่มีให้ต่อกัน” (ID7)

2.1.2 ความวิตกกังวลของพ่อแม่เกี่ยวกับอาการของบุตร ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “ส่วนมากพ่อแม่วิตกกังวล ดูจากสีหน้าท่าทางค่ะ และเมื่อเจอเราก็จะซักถามถึงอาการของบุตรทันที ก่อนที่จะฝากให้เราดูแลลูกให้ค่ะ” (ID2)

2.1.3 พ่อแม่มีการสร้างสัมพันธ์ภาพ และให้ความร่วมมือในการดูแลรักษา ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “พ่อแม่เด็กจะมีการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเรา และให้ความร่วมมือในการดูแลรักษา และให้การพยาบาลเป็นอย่างดี เพื่อให้เราช่วยดูแลเด็กค่ะ” (ID1)

2.2 ด้านเด็ก จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความรักใคร่ผูกพันที่เด็กมีต่อพ่อแม่ สะท้อนได้จาก คำว่า ร้องไห้หาพ่อแม่ เด็กรับรู้สิ่งแวดล้อม และค่า oxygen saturation เพิ่มขึ้น แบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 เด็กมีความรู้สึกผูกพันกับพ่อแม่ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “เด็กที่ดูเหมือนว่าไม่รู้สึกตัว หายใจหอบด้าน เครื่องช่วยหายใจ แต่เวลาพ่อแม่จะจากไป กลับทำสีหน้าและท่าทางร้องไห้หาค่ะ” (ID4)

2.2.2 เด็กรับรู้สิ่งแวดล้อม ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “เด็กตัวเล็ก ๆ ที่ดูเหมือนจะไม่สนใจสิ่งแวดล้อม แต่พอพ่อแม่เข้ามาโอบกอด ค่า Ox sat (oxygen saturation) เพิ่มขึ้นเฉยเลยค่ะ” (ID11)

2.2.3 ค่า O₂ sat เพิ่มขึ้น ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “พอพ่อแม่เข้ามาให้เด็กเห็นหน้า เด็กจะยิ้มให้

และค่า O_2 sat ดีขึ้นค่ะ” (ID12)

3. การพยาบาลเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม นักศึกษามีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับพ่อแม่เด็ก เพื่อให้พ่อแม่ให้ความร่วมมือในการพยาบาล มีการดูแลพ่อแม่ของเด็กและตัวเด็ก แบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ที่สะท้อนให้เห็นรูปแบบการพยาบาลแบบองค์รวม โดยการตอบสนองความต้องการของพ่อแม่เด็กในด้านต่าง ๆ สะท้อนได้จากการซักถามเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก ดังนี้

- “พ่อแม่เด็กจะขอทราบผลการตรวจเลือด และผลอัลตราซาวด์ ที่ได้รับการตรวจไปวันที่ แล้วค่ะ” (ID13)
- “พ่อแม่เด็กถามถึงการรักษา ว่าเมื่อเปลี่ยนการรักษาจากการใส่ ET-tube มาเป็น O_2 Box ผลการรักษาบุตรของตนจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร” (ID14)
- “มีการซักถามถึงอาการและอาการที่เปลี่ยนแปลงไปของบุตรค่ะ” (ID9)
- “พ่อแม่เด็กถามว่า เคยมีเด็กป่วยแบบนี้ไหม แล้วใช้เวลาในการรักษานานไหม” (ID18)
- “วันนั้นคุณแม่ขอให้นักศึกษาช่วยอธิบายเรื่องเครื่องมือต่าง ๆ ที่ติดตามตัวเด็กค่ะ และถามว่าทำไมเครื่องมือจึงมีเสียงดังออกมาจากเครื่องเวลาเด็กขยับ” (ID12)
- “ซักถามเป็นบางคน และบางครั้งค่ะ ก็จะซักถามว่าให้การดูแลและพยาบาลอะไรแก่บุตรของตนไปบ้างแล้วยังเหลืออะไรบ้าง” (ID13)

3.2 การพยาบาลเด็ก ที่สะท้อนให้เห็นรูปแบบการพยาบาลเด็กรายบุคคล โดยนักศึกษา 1 คน ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลพยาบาลทุกอย่างกับเด็กเพียง 1 คนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนี้

- “น้องเป็นโรคกลุ่มประสาทกล้ามเนื้ออ่อนแรง และใส่ท่อช่วยหายใจค่ะ น้องขยับแขนขาได้น้อยมาก แต่น้องมีพัฒนาการสมองดีค่ะ พ่อแม่ของน้องรักน้องมากเพราะมีลูกคนเดียว ทุกครั้งจะฝากให้เราพูดคุยกับเด็ก และเป็นเพื่อนเล่นกับน้อง” (ID1)
- “เคสที่หนูดูแลพอดีพอกับแม่เด็กขอเข้ามาดูแล เช็ดตัว ให้นม และดูแลความสุขสบายเด็กเองหนูเลยมีเวลาช่วยเคสของเพื่อนค่ะ” (ID3)
- “เคสที่ นักศึกษาดูแลมีแผลเทรคืออสโตมี

(tracheostomy) ที่คอค่ะ ต้องทำแผลที่คอทุกช่วงป่วยค่ะ” (ID4)

- “วันนั้นขณะที่พอกับแม่เด็กเคสของเพื่อน กำลังเยี่ยมช่วงเที่ยงค่ะ น้องไอแล้วมีเสียง secretion ใน ET-tube พ่อของเด็กก็เดินมาบอกนักศึกษาวา ช่วยดูแลดูดเสมหะให้ น้องด้วยครับ” (ID12)

- “ได้ดูแลน้องค่ะ น้องมียาฉีดเยอะมากค่ะ กว่าจะฉีดยา พ่นยา ดูดเสมหะ ให้นมและยาทางสายยางเสร็จ ใช้เวลานานมาก เลยไม่ได้ช่วยเพื่อนเลยค่ะ” (ID15)

4. ปัญหาและอุปสรรค ขณะให้การดูแลเด็กป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตรายบุคคลแบบองค์รวม แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ไม่ดี สะท้อนให้เห็นดังต่อไปนี้

- “มีความรู้สึกว่าหนักใจ และมีความวิตกกังวลค่ะ เพราะกลัวว่าจะดูแลเด็กไม่ได้ดีอย่างที่เขาคาดหวังไว้ และไว้วางใจเรา เพราะบางครั้งพ่อแม่เด็กมักถามในสิ่งที่นักศึกษาตอบไม่ได้ค่ะ แต่นักศึกษาก็มีอาจารย์เป็นตัวช่วยค่ะ” (ID15)

5. การแก้ไขปัญหาของนักศึกษา ในการดูแลผู้ป่วยรายบุคคลแบบองค์รวม สะท้อนให้เห็นดังต่อไปนี้

- “กรณีพ่อแม่ของเด็กถามเรื่องความรู้เรื่องโรคค่ะ นักศึกษาอธิบายแบบพื้นฐานได้ แต่พอลูกแบบลึก ๆ เมื่อตอบไม่ได้ ต้องไปเรียนอาจารย์นิเทศให้ช่วยตอบค่ะ” (ID1)
- “วันนั้นเพื่อนลงรับประทานอาหารเที่ยง แล้วฝากเคสไว้ให้เราดูแลแทนค่ะ พ่อแม่ของเด็ก เคสของเพื่อนถามถึงแผนการรักษาเด็กว่าต่อไปจะทำอะไรบ้าง นักศึกษาจึงไปถามตอบคำถามเขาได้ ในเวลาต่อมาค่ะ” (ID16)

6. ทัศนคติของพ่อแม่เด็กต่อนักศึกษามีเพียงด้านเดียว คือทัศนคติในทางบวก ซึ่งบ่งบอกทางลักษณะสีหน้าท่าทาง และคำพูดของพ่อแม่เด็กเมื่อได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งการช่วยเหลือนั้น ๆ คือกิจกรรมการพยาบาลที่เป็นรูปแบบการพยาบาลรายบุคคล และแบบองค์รวม ที่มีการปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤต ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของพ่อแม่เด็กเมื่อได้รับความช่วยเหลือ จากคำว่า ดีใจ สุขใจ พอใจ ให้ความไว้วางใจ ขอบคุณ ยิ้มแย้มและเป็นมิตร แบ่งเป็น 2 ทาง ดังนี้

6.1 ลักษณะสีหน้าท่าทาง จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของพ่อแม่เด็กที่แสดงออกทางสีหน้าท่าทางเมื่อ

ตนเองและบุตรได้รับการดูแลดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “พ่อแม่เด็กแสดงออกถึงความรู้สึกดีใจและสุขใจเมื่อเห็นลูกมีคนอยู่เป็นเพื่อนค่ะ” (ID17)
- “พอเราให้ความช่วยเหลือตามที่พ่อแม่เรียกร้องขอสีหน้าท่าทางที่เขาแสดงออกมีความพอใจค่ะ” (ID2)
- “พ่อแม่ของเด็ก เวลาเราแนะนำให้ทำกิจกรรมที่สามารถทำกับลูกได้ เขาจะฟังเราค่ะ เขาจะไว้วางใจเราให้ปฏิบัติกรพยาบาลกับลูกเขา เปรียบเสมือนเราเป็นพยาบาลใน ward เลย” (ID13)
- “พอพ่อแม่เด็กเห็นเราทำกับลูกเขาตามที่เขาฝากเอาไว้ เขาจะยิ้มให้เราตั้งแต่ตอนที่ยังเดินไม่ถึงเตียงเด็ก พอเข้ามาถึงเขาจะทักทายเราด้วยความเป็นมิตร และรับไหว้เราค่ะ” (ID11)

6.2 คำพูด จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของพ่อแม่เด็กที่แสดงออกทางคำพูด เมื่อบุตรได้รับการพยาบาลและตนเองได้รับความช่วยเหลือ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

- “รู้สึกได้ถึงความพอใจ และขอบคุณจากสีหน้าที่คล้ายวิตกกังวล และคำพูดขอบคุณที่คุณแม่พูดทุกครั้งที่นักศึกษาทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ลูกของเขาค่ะ” (ID4)

วิจารณ์

การวิจัยประสบการณ์การพยาบาลผู้ป่วยเด็กกรายบุคคลแบบองค์รวมครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (experiential learning) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะและทัศนคติทางการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกรายบุคคลแบบองค์รวม โดยนักศึกษานำเอาประสบการณ์เดิมที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาล ร่วมกับการปฐมนิเทศของผู้สอน มาปรับปรุงตนเองให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤตได้ และเกิดความคิดรวบยอดจากการเรียนรู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะสามารถนำไปในการให้การพยาบาลผู้ป่วยเด็กกรายบุคคลแบบองค์รวม หรือปรับใช้รูปแบบการให้การพยาบาลนี้ในผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ^{6,7} ซึ่งนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่ค้นพบดังนี้

1. ทัศนคติและความรู้สึกต่อการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมารเวชกรรม จากผลการวิจัย พบว่าการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตเด็ก มี

ความรู้สึกและทัศนคติ 2 ทาง ได้แก่ ทางบวก สะท้อนได้จากคำบอกเล่าที่ว่า ตื่นเต้น ดีใจ ภูมิใจ สุขใจ ได้รับความไว้วางใจ มีคุณค่า สนุกสนาน อารมณ์ดี ได้ประสบการณ์ ทำให้มีสติ บรรยากาศการทำงานดี อาจารย์และอาจารย์พี่เลี้ยงดี อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้ผ่านการฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยเด็กทั่วไป หอผู้ป่วยวิกฤตและอายุรกรรมผู้ใหญ่แล้ว สอดคล้องกับการศึกษาที่ว่านักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้เมื่อศึกษาในระยะต่อไปอย่างมีความมั่นใจ⁸ และในทางลบ สะท้อนได้จากคำบอกเล่าที่ว่า รู้สึกกลัวและเครียด ซึ่งโดยทั่วไปลักษณะของบุคคลแต่ละคนจะมีความแตกต่างในด้านารปรับตัว ให้เข้าใจในสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวได้นั้น สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การคงอยู่ของการรับรู้ จะถูกลืมไปกับกาลเวลาผ่านไป หรือถูกรบกวนจากความรู้อื่น ๆ ทำให้สับสน และพยายามลืมจากเหตุการณ์อันเลวร้าย⁹ และการแก้ไขปัญหาในการปรับตัวเพื่อลดความเครียดและความกลัวของนักศึกษา ได้แก่ การสอบถามแนวทางการฝึกปฏิบัติจากรุ่นพี่ และเพื่อน สอบถามชื่ออาจารย์นิเทศ และค้นคว้าล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีการแสวงหาหนทางในการปรับตัว โดยใช้แรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อลดความกลัวและความเครียดในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสุขในการฝึกปฏิบัติงานต่อไป¹⁰ ซึ่งในทางปฏิบัติจริง อาจารย์ควรเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่ดีให้นักศึกษา โดยการเป็นที่ปรึกษา และให้กำลังใจได้ทุกโอกาส

2. ความรักใคร่ผูกพันเฉพาะครอบครัวของเด็กกับพ่อแม่ จากผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่และเด็กมีความรักใคร่ผูกพันกันระหว่างพ่อแม่กับบุตรมากเป็นพิเศษ พ่อแม่มีความวิตกกังวลต่ออาการเจ็บป่วยของบุตร ส่วนบุตรก็มีความต้องการให้พ่อแม่อยู่ด้วยตลอดเวลา สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ความผูกพันนี้ได้ก่อตัวตั้งแตอยู่ในครรภ์ จนคลอดเป็นทารก พ่อแม่เป็นผู้ เลี้ยงดู ให้ความรักความเข้าใจ ปกป้อง ช่วยเหลือบุตร รวมทั้งบุตรเป็นบุคคลสำคัญที่สุดต่อชีวิต¹¹ และเมื่อเด็กเกิดการเจ็บป่วยต้องได้รับการรักษาในโรงพยาบาล พ่อแม่จึงต้องการที่จะได้ดูแลบุตรอย่างต่อเนื่องและต้องการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับบุตรของตนเอง รวมถึงการตัดสินใจในการรักษาพยาบาล¹² พร้อมกันนั้นพ่อแม่ยังมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลและนักศึกษา ให้ความร่วมมือในการรักษา

พยาบาลอย่างเต็มที่ ให้ความร่วมมือที่ดี อันจะก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน¹³ ซึ่งนักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่จะเป็นนำไปสู่การพยาบาลแบบองค์รวม ในหอผู้ป่วยวิกฤตเด็ก โดยขณะปฏิบัติการพยาบาลจะทำให้ นักศึกษามีความเข้าใจในความเป็นบิดามารดาและครอบครัวของเด็กป่วยมากขึ้น พร้อมกับตระหนักในการดูแล ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

3. การพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม จากผลการวิจัย พบว่าการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตเด็ก มีกิจกรรมการพยาบาลที่ต้องปฏิบัติกิจกรรมทั้งต่อผู้ป่วยเด็กและพ่อแม่ ซึ่งกิจกรรมที่ปฏิบัติต่อเด็ก ได้แก่ ดูแลสุขวิทยา ดูแลเสมหะ ทำแผล ให้น้ำและอาหาร พุดคุย และเป็นเพื่อนเล่น เป็นอย่างดีที่สุด และครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งตรงกับความหมายของการดูแลผู้ป่วยแบบเฉพาะรายอย่างองค์รวมโดยนักศึกษา 1 คน ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลทุกอย่างกับเด็กเพียง 1 คนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์¹⁴ ซึ่งเมื่อปฏิบัติต่อเด็กแล้ว เกิดผลอย่างไร นักศึกษาต้องแจ้งให้พ่อแม่เด็กทราบ ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติกิจกรรมต่อพ่อแม่เด็ก นับเป็นการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่พ่อแม่ต้องการทราบและต้องการขอความช่วยเหลือ โดยนักศึกษาก่อสร้างปฏิสัมพันธ์ก่อนแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ สภาพอาการ การดูแลรักษา ผลการตรวจต่าง ๆ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ และระยะเวลาในการรักษา ซึ่งตรงกับแนวคิดของการพยาบาลแบบองค์รวมที่ให้พ่อแม่ได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและให้ตัดสินใจในการรักษาพยาบาลบางอย่าง จะส่งผลถึงการดูแลจิตใจของพ่อแม่ และเป็นการดูแลผู้ป่วยเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ³ ซึ่งนักศึกษาได้ความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การให้การพยาบาลผู้ป่วยรายบุคคลแบบองค์รวมต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ โดยเมื่อนำเข้าสู่การปฏิบัติจริงจะทำให้ให้นักศึกษาให้การพยาบาลเด็กป่วยวิกฤตและครอบครัวได้อย่างครอบคลุมและมีคุณภาพ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลเด็กป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตเฉพาะรายแบบองค์รวม จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความหนักใจ วิตกกังวล กลัว และไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับข้อมูลบางอย่างได้ตามที่พ่อแม่เด็กคาดหวัง ซึ่งความคาดหวังของผู้รับบริการทางสุขภาพนี้สอดคล้องกับ

การศึกษาความคาดหวังและต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว ซึ่งต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความรู้ความเข้าใจในแผนการรักษา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างครบถ้วน รวมถึงความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ¹⁵ แต่กิจกรรมเหล่านี้ บางกิจกรรมนักศึกษาไม่มั่นใจและไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตนในการดูแลผู้ป่วย สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีความหนักใจ วิตกกังวล และกลัว ซึ่งเป็นทัศนคติในทางลบ สอดคล้องกับการศึกษาที่ว่า นักศึกษาอาจคิดว่าตนเองยังเป็นนักศึกษาพยาบาล ยังมีประสบการณ์การทำงาน มีความรู้และความชำนาญทางการพยาบาลไม่เพียงพอ¹⁶ จึงทำให้เกิดความรู้สึกในทางลบได้ จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ครั้งนี้ อาจารย์นิเทศสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้คำปรึกษานักศึกษาในการให้ข้อมูลต่าง ๆ และให้การช่วยเหลือเด็กป่วยและครอบครัวได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจในการให้การพยาบาลต่อไป

5. การแก้ไขปัญหาของนักศึกษา ในการดูแลผู้ป่วยเฉพาะรายแบบองค์รวม จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสามารถช่วยเหลือและตอบคำถามพ่อแม่เด็กได้ในระยะต่อมา โดยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศ พยาบาลพี่เลี้ยง และคณาจารย์เพิ่มเติม สอดคล้องกับการศึกษาที่ว่า การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้าง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น^{17,18} ซึ่งจะส่งผลถึงให้นักศึกษาสามารถช่วยเหลือพ่อแม่ของเด็กป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตได้ และจากประสบการณ์การแก้ปัญหาของนักศึกษาคั้งนี้ จะส่งผลให้นักศึกษาเมื่อปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วยจริง มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

6. ทัศนคติของพ่อแม่เด็กต่อนักศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ของเด็กป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตทุกคน เมื่อได้รับความช่วยเหลือตามที่ตนร้องขอ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แก่เด็ก และได้รับคำตอบในสิ่งที่ตนอยากรู้ พ่อแม่เด็กจะแสดงออกทางลักษณะสีหน้าท่าทาง ได้แก่ ดีใจ สุขใจ พอใจ ให้ความไว้วางใจ ยิ้มแย้ม เป็นมิตร และคำพูดว่า ขอบคุณ ซึ่งอธิบายได้ว่า ความเป็นพ่อแม่เด็กที่บุตรเจ็บป่วยและอยู่ในภาวะวิกฤตต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ พ่อแม่ก็เปรียบเสมือนตัวแทนของบุตร ซึ่งคนที่เข้าใจผู้ป่วยเด็กมากที่สุดคือพ่อแม่ เมื่อบุตรเจ็บป่วยทางกายพ่อแม่ก็จะเจ็บป่วยทางจิตใจตามไป

ด้วย ดังนั้นสิ่งที่พ่อแม่ร้องขอให้นักศึกษาปฏิบัติต่อบุตร จึงเป็นความต้องการของพ่อแม่ให้ทำหน้าที่แทนตนเองนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ว่า เมื่อพ่อแม่ได้รับการสนองตอบ ปฏิกริยาที่พ่อแม่แสดงออกต่อนักศึกษาจึงเป็นไปในทางที่ดีและเกิดความพึงพอใจ¹¹ ซึ่งประสบการณ์จริงที่นักศึกษาได้ประสบครั้งนี้ จะส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจในความต้องการของพ่อแม่เด็ก และเกิดความคิดรวบยอดในการสนองตอบผู้ป่วยและดูแลต่อไป

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติการพยาบาลเด็กเฉพาะรายแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยวิกฤต มีความรู้สึกที่ดีต่อการได้ดูแลเด็กวิกฤตเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงส่วนน้อยที่มีความรู้สึกในทางลบ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาและกล้าเผชิญเหตุการณ์ด้วยตัวเองจากการช่วยเหลือทางสังคม พ่อแม่เด็กมีความรักใคร่ผูกพันกับเด็ก และเด็กเองแม้ว่าจะอยู่ในภาวะวิกฤตก็รับรู้สิ่งแวดล้อม นักศึกษาให้การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตเฉพาะรายแบบองค์รวม โดยการทำกิจกรรมการรักษายาบาลต่อเด็กทุกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ในผู้ป่วยที่ตนเองรับผิดชอบ รวมทั้งมีการสร้างสัมพันธภาพให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่พ่อแม่ของเด็กพบปัญหาอุปสรรคในการพยาบาล ได้แก่ ความหนักใจและไม่มั่นใจในการให้ความช่วยเหลือและตอบคำถามพ่อแม่เด็ก มีการแก้ปัญหาโดยการขอความช่วยเหลืออาจารย์นิเทศพยาบาลที่เลี้ยง และค้นคว้าเพิ่มเติม พ่อแม่เด็กมีทัศนคติที่ดีและมีความรู้สึกที่ดีต่อนักศึกษา มีการแสดงออกในทางที่ดีซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะของปฏิบัติการพยาบาลเด็กเฉพาะรายแบบองค์รวมในหอผู้ป่วยวิกฤต ตามประสบการณ์ที่นักศึกษาพยาบาลได้รับขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของหอผู้ป่วยวิกฤต ในรูปแบบการดูแลผู้ป่วยเด็กเฉพาะรายอย่างครอบคลุมแบบองค์รวม ซึ่งรวมไปถึงการดูแลทางด้านจิตใจของพ่อแม่เด็ก เช่น

1. อาจารย์นิเทศควรมีการเตรียมนักศึกษา ทั้งทาง

ด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้ ก่อนเข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตเด็ก เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมของหอผู้ป่วยวิกฤตเด็กจะมีความแตกต่างจากหอผู้ป่วยเด็กทั่วไป และหอผู้ป่วยผู้ใหญ่

2. อาจารย์นิเทศควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทางสังคมต่อนักศึกษาทุกคน ต้องทำความเข้าใจในตัวนักศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาให้ปฏิบัติการพยาบาลด้วยความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตัวเอง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยต่อไปในภายภาคหน้า

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนส่งเสริมการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ขอขอบพระคุณผู้บริหารวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการจริยธรรมที่มีประเด็นให้ปรับและแก้ไขวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำปรึกษา นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤตกุมาร เวชกรรมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการบันทึกประสบการณ์ และสนทนากลุ่ม และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สาธิต คุระทอง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการกองบรรณาธิการ วชิรเวชสารอย่างยิ่ง ที่กรุณาให้เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสาร

เอกสารอ้างอิง

1. Damrongrak P, Prasopkittikun T, Tilokskulchai F, Ngercham S. Effects of Family-centered Care on Self-efficacy in Participatory Involvement in Newborn Care and Satisfaction Towards Nursing Service of Mothers in NICU. J Nurs Sci 2012; 30(2): 71-9.
2. Musigsukhon S. Pediatric Nursing. Revision 2nd ed. Bangkok: Pre-One Company; 2012.
3. Jearranai J. NURSING PROCESS. Institute of Nursing Suranaree University of Technology. Available at: <http://www.ppt2txt.com/r/c20c175c>. Retrieved July 7, 2014.
4. Potter PA, Perry AG. Fundamental of Nursing. 6th

- ed. St. Louis: Mosby; 2009.
5. Chaiphivalsarisdi P. Quality Nursing Administration. Bangkok: Chulalongkorn University Press; 2008.
 6. Vichadee S. Learners' Learning Styles: The Perspectives from the Theory of Experiential Learning. Available at: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar/aw24.pdf. Retrieved July 19, 2014.
 7. Kolb DA, Boyatzis RE, Mainemelis C. Experiential Learning Theory: Previous Research and New Directions. Cleveland: Department of Organizational Behavior, School of Management, Case Western Reserve University; 1999.
 8. Papastavrou E, Lambrinou E, Tsangari H, Saarikoski M, Leino-Kilpi H. Student nurses experience of learning in the clinical environment. *Nurse Educ Pract* 2010; 10(3): 176-82.
 9. Boonyanaruthee W. BEHAVIORAL SCIENCE 251 (304251): MEMORY AND FORGETTING. Available at: http://www.med.cmu.ac.th/dept/MemoryAndForgetting_Vudhichai.doc. Retrieved July 10, 2014.
 10. Sricamsak AS, Voraharn W, Senarak W. Happiness of undergraduate nursing students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *J Nurs Sci Health* 2011; 34(2): 122-45.
 11. Srirat S, Saiwaree J. Needs and needs response among mothers of children hospitalized in the Pediatric Intensive Care Unit at Songklanagarind Hospital. *Songkla Med J* 2008; 26(5): 481- 9.
 12. Apichutboonchock S. Parents, s participation on their preterm development support in Neonatal Intensive Care Unit. *Vajira Med J* 2013; 57(1): 65-72.
 13. Apichutboonchock S, Tangkiratichai S. Quality Management, Nursing Practices to Prevent Ventilator Associated Pneumonia, Patient Outcomes, and Caregiver, s Satisfaction in Pediatric Critical Care Wards. *J Nurs Sci Health* 2013; 36(2): 114-23.
 14. Berman A, Snyder S, Kozier B, Erb G. Fundamental of Nursing Concepts, Process, and Practice. 8thed. New Jersey: Pearson Prentice Hall; 2008.
 15. Deepaisarnsakul P. Expectation and Perception of the clients about the service quality of the hospital. *Veridian E-Journal* 2013; 5(3): 573-92.
 16. Limthongkul M, Aree-Ue S. Sources of Stress, Coping Strategies, and Outcomes among Nursing Students during their Initial Practice. *Rama Nurs J* 2552; 15(2): 192-205.
 17. Meesoy T, Sodmani A, Thanachanon S. A Study of Authentic Self-Esteem of Undergraduate at Rajamangala University of Technology : A Case Study of Thai Traditional Medicine College at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. *Journal of behavioral science for Development* 2010; 2(1): 65-77.
 18. Kawsaard N, Arpanantikul M, Putwatana P. Selected Variables Related to Nursing Students' Happiness. *Thai Journal of Nursing Council* 2013; 28(1): 19-33.

